

CK.0000059914

THẠC BÌNH CƯỜNG
NGUYỄN ĐỨC MẶN

S

KIỂM THỬ VÀ ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG PHẦN MỀM

NGUYỄN
HỌC LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN BÁCH KHOA - HÀ NỘI

THẠC BÌNH CƯỜNG
NGUYỄN ĐỨC MẶN

KIỂM THỬ VÀ ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG PHẦN MỀM

NHÀ XUẤT BẢN BÁCH KHOA - HÀ NỘI

Bản quyền thuộc về trường Đại học Bách Khoa Hà Nội.

Mọi hình thức xuất bản, sao chép mà không có sự cho phép bằng văn bản của trường là vi phạm pháp luật.

Mã số: 320- 2011/CXB/12- 56/BKHN

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Thạc Bình Cường

Kiểm thử và đảm bảo chất lượng phần mềm / Thạc Bình Cường. - H. : Bách khoa Hà Nội, 2011. - 230tr. : hình vẽ, bảng ; 24cm

Thư mục: tr. 229

1. Phần mềm máy tính 2. Thử nghiệm 3. Kiểm tra 4. Chất lượng 5. Giáo trình

005 - dc14

BK B0037p-CIP

MỞ ĐẦU

Ngày nay, với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin nói chung và công nghệ phần mềm nói riêng, việc phát triển phần mềm ngày càng được hỗ trợ bởi nhiều công cụ tiên tiến, nhờ vậy giúp cho việc xây dựng phần mềm nhanh hơn và hiệu quả hơn. Tuy nhiên, vì độ phức tạp của phần mềm cùng với những giới hạn về thời gian và chi phí, cho dù các hoạt động đảm bảo chất lượng phần mềm nói chung và kiểm thử nói riêng ngày càng được quan tâm đúng mức, chặt chẽ và khoa học thì vẫn không đảm bảo được rằng các sản phẩm phần mềm đang được ứng dụng là không có lỗi. Lỗi vẫn luôn tiềm ẩn trong mọi sản phẩm phần mềm và có thể gây những thiệt hại khôn lường.

Kiểm thử và đảm bảo chất lượng phần mềm là một quá trình liên tục, xuyên suốt các giai đoạn phát triển phần mềm nhằm đảm bảo phần mềm được tạo ra thực hiện các yêu cầu thiết kế và các yêu cầu đó đáp ứng được nhu cầu của người sử dụng. Các kỹ thuật kiểm thử, phương pháp kiểm thử và đảm bảo chất lượng phần mềm, đã và đang được nghiên cứu, phát triển và ứng dụng một cách hiệu quả, trở thành quy trình bắt buộc trong các dự án Phát triển phần mềm trên thế giới. Kiểm thử phần mềm là một hoạt động rất tốn kém về thời gian cũng như tiền bạc và khó phát hiện được hết lỗi. Vì vậy, việc kiểm thử phần mềm đòi hỏi phải có chiến lược phù hợp, kế hoạch hợp lý và việc thực hiện phải được quản lý một cách chặt chẽ, nghiêm túc, hiệu quả.

Ở Việt Nam, trong thời gian qua việc kiểm thử phần mềm bị xem nhẹ, chú ý được đầu tư và quan tâm đúng mức. Đây cũng là hạn chế của các sản phẩm nội địa về mặt chất lượng sản phẩm, vì với công cụ lập trình hiện đại, người ta cảm tính cho rằng không kiểm thử cũng không sao, nên chưa có nhiều sự quan tâm, nghiên cứu. Những năm gần đây, một số tổ chức nghiên cứu và phát triển phần mềm đã bắt đầu có nhiều quan tâm hơn đến vấn đề kiểm thử phần mềm, đảm bảo chất lượng và quy trình phát triển phần mềm. Tuy nhiên, vấn đề kiểm thử phần mềm hầu như vẫn chưa được đầu tư và quan tâm đúng mức.

Chúng ta đang trong quá trình xây dựng một ngành công nghiệp phần mềm có tầm cỡ nên không thể xem nhẹ việc kiểm thử phần mềm vì khả năng thất bại sẽ rất cao

Hơn nữa, hầu hết các công ty phần mềm lớn có uy tín đều đặt ra yêu cầu nghiêm ngặt là nếu một phần mềm không có tài liệu kiểm thử đi kèm sẽ không được chấp nhận.

Trước thực tế trên, là những người làm công tác đào tạo tại các trường Đại học-Cao đẳng, với mong muốn cung cấp cho sinh viên ngành công nghệ phần mềm những người sẽ là nguồn nhân lực chủ yếu trong tương lai của các doanh nghiệp phần mềm những khái niệm, kiến thức và kỹ năng cơ bản ban đầu về kiểm thử phần mềm, về qui trình quản lý chất lượng, đảm bảo chất lượng phần mềm, chúng tôi biên soạn giáo trình *Kiểm thử và đảm bảo chất lượng phần mềm (Software Testing and Quality Assurance)* này.

Giáo trình giới thiệu những kiến thức và kỹ năng về việc kiểm thử phần mềm, các công đoạn kiểm thử, các loại kiểm thử, công cụ kiểm thử, xây dựng tài liệu kiểm thử, dữ liệu kiểm thử .... Ngoài ra, giáo trình còn đề cập đến cách xây qui trình đảm bảo chất lượng phần mềm, giới thiệu tổng quan về hệ thống quản lý chất lượng, nguyên tắc, kỹ thuật ... để đảm bảo rằng dự án phần mềm sẽ chuyển giao cho khách hàng đúng thời hạn, đúng yêu cầu.

Đây là giáo trình sơ khởi, được biên soạn và tổng hợp, đúc kết dựa trên nhiều nguồn tài liệu khác nhau, do đó còn nhiều vấn đề chưa đi sâu phân tích và thực hiện, còn mang tính lý thuyết nhiều. Các tác giả rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của bạn đọc để lần tái bản sau được hoàn thiện hơn, nhằm đáp ứng tốt hơn yêu cầu của độc giả, sinh viên và những cán bộ đang công tác tại các phòng phát triển và đảm bảo chất lượng phần mềm.

Mọi ý kiến xin gửi về: Thạc Sĩ Cường, Bộ môn Công nghệ phần mềm, Viện Công nghệ Thông tin và Truyền thông (SOICT), Tầng 5 – Nhà B1 – Đại học Bách khoa Hà Nội, số 1 Đại Cồ Việt, Hai Bà Trưng, Hà Nội.

Email: cuongtb@soict.hut.edu.vn

Xin chân thành cảm ơn!

Nhóm tác giả

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	7
Chương 1. CÁC KHÁI NIỆM.....	9
1.1. Các định nghĩa.....	11
1.1.1. Định nghĩa.....	11
1.1.2. Các thuật ngữ.....	11
1.1.3. Tại sao lại xuất hiện lỗi.....	11
1.1.4. Chi phí cho việc sửa lỗi.....	12
1.2. Tổng quan về kiểm thử phần mềm.....	12
1.2.1. Khái niệm và tầm quan trọng của kiểm thử phần mềm.....	12
1.2.2. Người kiểm thử làm những công việc gì?.....	14
1.2.3. Những tố chất tạo nên một kiểm thử viên tốt.....	15
1.3. Quy trình phần mềm.....	16
1.3.1. Các mô hình quy trình phần mềm.....	17
1.3.2. Mô hình thác nước.....	19
1.3.3. Thiết kế phần mềm và đưa vào sử dụng.....	21
1.3.4. Sự phát triển phần mềm.....	25
1.3.5. Quy trình phát triển hợp nhất.....	26
1.4. Những nguyên tắc cơ bản của kiểm thử phần mềm.....	21
1.5. Vòng đời của việc kiểm thử.....	21
1.6. Phân loại kiểm thử.....	21
1.7. Sự tương quan giữa các giai đoạn phát triển và kiểm thử.....	31
1.8. Sơ lược các kỹ thuật và công đoạn kiểm thử.....	3
1.8.1. Các loại kiểm thử tầm hẹp.....	32
1.8.2. Các loại kiểm thử tầm rộng.....	32
Câu hỏi và bài tập.....	35
Chương 2. KIỂM CHỨNG VÀ XÁC NHẬN.....	36
2.1. Kiểm chứng và xác nhận.....	36
2.1.1. Tổ chức việc kiểm thử phần mềm.....	37
2.1.2. Chiến lược kiểm thử phần mềm.....	39
2.1.3. Tiêu chuẩn hoàn thành kiểm thử.....	40
2.2. Phát triển phần mềm phòng sạch (cleanroom software development) ...	41

2.2.1. Nghệ thuật của việc gỡ lỗi	42
2.2.2. Tiến trình gỡ lỗi	43
2.2.3. Xem xét tâm lý.....	44
2.2.4. Cách tiếp cận gỡ lỗi	44
Chương 3. KIỂM THỬ PHẦN MỀM	47
3.1. Quá trình kiểm thử.....	47
3.2. Kiểm thử hệ thống.....	50
3.3. Kiểm thử tích hợp.....	51
3.4. Kiểm thử phát hành	53
3.5. Kiểm thử hiệu năng.....	57
3.6. Kiểm thử thành phần	58
3.7. Kiểm thử giao diện	60
3.8. Thiết kế trường hợp thử (Test case design).....	63
3.8.1. Kiểm thử dựa trên các yêu cầu.....	64
3.8.2. Kiểm thử phân hoạch.....	65
3.8.3. Kiểm thử cấu trúc	70
3.8.4. Kiểm thử đường dẫn	72
3.9. Tự động hóa kiểm thử (Test automation).....	75
Chương 4. CÁC PHƯƠNG PHÁP KIỂM THỬ	79
4.1. Phương pháp kiểm thử hộp trắng (white-box)	81
4.1.1. Mô tả một số cấu trúc theo lược đồ.....	81
4.1.2. Kiểm thử theo câu lệnh (Statement Testing)	82
4.1.3. Kiểm thử theo đường dẫn (Path Testing)	85
4.1.4. Kiểm thử theo điều kiện (Condition Testing)	86
4.1.5. Kiểm thử theo vòng lặp (Loop Testing)	87
4.2. Phương pháp kiểm thử hộp đen (black-box)	89
4.2.1. Phân chia tương đương.....	90
4.2.2. Lập kế hoạch.....	90
4.2.3. Phân tích giá trị biên	92
4.2.4. Đồ thị nhân - quả (Cause - Effect)	94
Câu hỏi và bài tập	95
Chương 5. KIỂM THỬ TÍCH HỢP	96
5.1. Tích hợp trên xuống.....	97
5.2. Tích hợp từ dưới lên.....	99
5.3. Kiểm thử hồi quy.....	100
5.4. Gợi ý về việc kiểm thử tích hợp.....	101

5.5. Lập tài liệu về kiểm thử tích hợp.....	102
Chương 6. KỸ NGHỆ ĐỘ TIN CẬY PHẦN MỀM.....	105
6.1. Giới thiệu	105
6.2. Xác nhận tính tin cậy.....	106
6.2.1. Sơ thảo hoạt động.....	108
6.2.2. Dự đoán tính tin cậy.....	109
6.3. Đảm bảo tính an toàn.....	112
6.3.1. Những luận chứng về tính an toàn.....	114
6.3.2. Đảm bảo quy trình.....	117
6.3.3. Kiểm tra tính an toàn khi thực hiện.....	120
6.4. Các trường hợp an toàn và tin cậy được.....	121
Câu hỏi và Bài tập.....	126
Chương 7. KIỂM THỬ PHẦN MỀM TRONG CÔNG NGHIỆP.....	127
7.1. Quy trình kiểm thử phần mềm cơ bản	127
7.1.1. Test Case - trường hợp kiểm thử.....	127
7.1.2. Test Script - kịch bản kiểm thử.....	127
7.1.3. Quy trình kiểm thử tổng quát cho các mức	128
MÔ TẢ QUY TRÌNH KIỂM THỬ	132
7.2. Mô hình kiểm tra phần mềm TMM (Testing maturity model) [4].....	134
7.2.1. Cấu trúc của một mức trưởng thành	136
7.2.2. Ý nghĩa và tổ chức của các mức trưởng thành.....	136
7.2.3. So sánh mức 3 giữa TMM và CMM.....	138
7.3. Các công cụ kiểm thử (Test tools)	140
7.3.1. Tại sao phải dùng công cụ kiểm thử tự động	141
7.3.2. Khái quát về kiểm thử tự động	142
7.3.3. Giới thiệu công cụ kiểm thử tự động: Quick Test Professional ...	143
7.3.4. Kiểm thử đơn vị với JUnit.....	148
Chương 8. QUẢN LÝ CHẤT LƯỢNG PHẦN MỀM.....	169
8.1. Chất lượng quá trình và chất lượng sản phẩm.....	169
8.2. Chất lượng quá trình và chất lượng sản phẩm.....	172
8.3. Đảm bảo chất lượng và các chuẩn chất lượng	173
8.3.1. ISO 9000.....	176
8.3.2. Các chuẩn tài liệu.....	178
8.4. Lập kế hoạch chất lượng.....	181
8.5. Kiểm soát chất lượng.....	182
8.5.1. Rà soát chất lượng.....	182

8.6. CMM/CMMi	184
8.6.1. CMM và CMMi là gì?	184
8.6.2. Cấu trúc của CMM	185
8.6.3. So sánh giữa CMM và CMMi	191
8.6.4. Lợi ích của CMM đem lại cho doanh nghiệp	193
Chương 9. QUẢN LÝ CẤU HÌNH	195
9.1. Giới thiệu	195
9.2. Kế hoạch quản trị cấu hình	198
9.2.1. Xác minh các cấu hình	199
9.2.2. Cơ sở dữ liệu của cấu hình	201
9.3. Quản lý việc thay đổi	202
9.4. Quản lý phiên bản và bản phát hành	207
9.4.1. Xác minh phiên bản	207
9.4.2. Đánh số phiên bản	208
9.4.3. Xác minh thuộc tính cơ bản	209
9.4.4. Xác minh hướng thay đổi	210
9.5. Quản lý bản phát hành	211
9.6. Xây dựng hệ thống	214
9.7. Các công cụ CASE cho quản trị cấu hình	216
9.7.1. Hỗ trợ cho quản lý thay đổi	217
9.7.2. Hỗ trợ cho quản lý phiên bản	217
9.7.3. Hỗ trợ xây dựng hệ thống	219
Câu hỏi & Bài tập	222
PHỤ LỤC – CÁC CÂU HỎI ÔN TẬP	224
1. Chất lượng và đảm bảo chất lượng phần mềm	224
1.1. Khái niệm về đảm bảo chất lượng	224
1.2. Tiến hóa của hoạt động đảm bảo chất lượng	224
1.3. Rà soát phần mềm	225
2. Kiểm thử phần mềm	225
2.1. Khái niệm về kiểm thử	225
2.2. Các phương pháp kiểm thử	226
3. Quản lý cấu hình phần mềm	228
TÀI LIỆU THAM KHẢO	229